

Utvandring til Canada

Telen, 8. februar 1966.

Det er 40 år siden «den Store folkevandringa» til Canada fra Notodden og Heddal. Mange fra Notodden og Heddal tok sjansen på å finne et nytt Eldorado.

For Telen av GOS.

I vårt velferdssamfunn i dag er det i særlig mange unge som vet lite om de så sagnomsuste 20 – 30 åra. Notodden hadde den gang triste tilstander når det gjaldt å arbeide. Og en må bare håpe at slike tider ikke kommer igjen. Nå var det bare ikke i Notodden og Heddal depresjonen slo ut. Det var praktisk talt i alle land i Europa og verden ellers det samme. Arbeidsløshet og stagnasjon på alle måter. Arbeidsløshetsspøkelse grinte over hele verden. Folk, både unge og gamle sto med nevene i lomma, intet å ta fatt på. Forholdene her i byen og i Heddal var at det ble drevet litt nødsarbeid for de mest trengende som hadde stor forsørgelsesbyrde. Ellers var det stemping og matlapp. Folk levde på et minimum.

Det var en fortvilet situasjon de fleste kommuner var oppe i, og det var et problem å få alt til å svive så noenlunde. Blant de løsninger som ble prøvd, var da å få folk til å emigrere. Alt i 1923 ble det fra Canadas hold, propagandert meget for å få unge folk til å reiser til Canada.

Representanter fra det store jernbane- og skipsselskapet Canadien Pacific var på farten og holdt møter og la ut om de fordeler en hadde av å reise til et så rikt og stort land som Canada.

Undertegnede var på noen av disse møtene som ble holdt. Enden på visa ble at Notodden og Heddal kommunestyre bevilget store beløp til emigrasjon. Som sagt hadde en del på egen regning i 1926, men det var først i 1927, da kommunene bevilget reisepenger, at den store folkevandringen tok til.

Reisen til «det forgjettete land,» som det het i en av de mange sangene som ble diktet av emigranter den gang, tok til. Fra Notodden var det vel i 1927, 75 personer som fikk reise, og fra Heddal 25 personer.

Undertegnede som den gang bodde i Heddal, kom med ved en tilfældighet. Jeg var i fullt arbeid på en av fabrikkene her, men eventyrlysten som jeg var, meldte jeg meg på listen av søkere. Og da for en av dem som hadde meldt avbud et par dager før avreise, fikk jeg beskjed om at jeg kunne bli med.

Men før dette var kommet så langt, hadde jeg vært med på informasjonsmøter og hørt talerne. Det ble også holdt en rekke avskjedsfester for oss emigranter. Det ble sunget og talt over en lav sko. Talene kunne iblant bli nokså «tåredryppende», som en uttrykte det. En episode som jeg husker spesielt godt var på en fest i skytterhuset i Lisleherad.

En alvorlig og sikkert velmenende mann holdt en tale som konkluderte med at han sa at det beste reisefølge, og det en kunne stole mest på var bibelen. Da var det at en mann med barter som formelig dirret da han reiste seg og sa: Bibelen kan være bra å ta med, men et par gode never og en god helse er beste reisefølge.

Han hadde rett, etter det jeg vet nå.

Den store dagen kom da vi med en reisesjekk på 100 kroner og fri reise skulle starte vår lange tur til Canada. Det var stappfullt på Notodden Jernbanestasjon av folk. Et musikkorps spilte. Ordfører Hans Helgesen holdt en gripende tale der han dypt beklaget at så mange unge måtte reise fra landet. Men han håpet at vi alle ville kunne finne godt utkomme i det landet vi nå dro til.

Hva de mange emigranter tenkte, er ikke godt å si, men lommetørklærne var i allefall ofte framme hos de fleste.

Og under klingende musikk og ivrig vifting dro toget med 100 emigranter ut på den lange ferd mot eventyrets land Canada.

Hvordan det gikk siden, får det fortelles om i en annen artikkel.

GOS.

Fra facebookside: Vi som vokste opp på Notodden.

Tom Nilsen fra Rjukan har skrevet bok om utvandringa fra Rjukan til Canada. Den heter «Canadafeber» og omhandler utvandring fra Rjukan 1923 – 1927. Fra Rjukan i denne perioden reiste det nesten 900 mennesker. Utvandringa ble kalt for kommuneutvandringa siden folk fikk støtte fra kommunen for å reise til Canada.

Denne boka er digitalisert, og kan leses på Nasjonalbibliotekets nettsider.

Oppgave:

1. Finn de grunnleggende og utløsende årsakene til utvandringa til Canada.
2. Hva er likheter og forskjeller fra utvandringa vi hadde i Norge til Amerika på 1800-tallet?